

5. Стаття «Депутатський імунітет: який захист втратили народні обранці»
URL: <https://www.vectornews.net/news/politics/140022-deputatskiy-muntet-yakiy-zahist-vtratile-narodn-obranc.html>

9. Інформаційно-аналітичне дослідження «Депутатські привілеї» // Київ. 2007. с. 6

ПРИНЦИПИ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В ЮРИДИЧНІЙ СФЕРІ

Солоненко О.М., професор кафедри конституційного права та прав людини, Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Резніченко А. О., здобувач ступеня вищої освіти бакалавра 2 курсу факультету навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання, Національної академії внутрішніх справ

Слід відмітити, що сучасні принципи права є тими засадничими правовими основами, стрижневими ідеями, у яких сконцентровано суть права, які визначають його зміст. За принципами права можна характеризувати правову національну систему, визначати рівень гуманності чинного законодавства, його відповідність міжнародним стандартам у сфері прав і свобод особи. Нормативне офіційне закріплення загальновизнаних принципів права є критерієм демократичності національної правової системи, її необхідною якістю та вихідним чинником правозастосовної діяльності [1, с. 10-16]. Отже, за принципами права, зокрема можливо провести правову характеристику національної правової системи. А одним з принципів права, який символізує гуманність чинного законодавства та відповідність міжнародним стандартам у сфері прав і свобод фізичної особи є «принцип пропорційності».

Термін «пропорційність» у правовому сенсі означає правильне співвідношення між характером цілей, які переслідують державні органи публічної влади, і діями, які здійснюються для їх досягнення. Насамперед, дана вимога стосується реалізації таких дій правового значення, причинно-наслідковим зв'язком яких є обмеження прав і свобод фізичної особи. Відтак, будь-яке правове обмеження не повинно виходити за межі необхідного, не бути надмірним (гіпертрофованим).

Згідно з принципом пропорційності, як справедливо зазначає М. Селівон, обмеження прав має відповідати: законним цілям; не може бути більш суворим, ніж це необхідно; реальній необхідності обмеження; балансу між конституційно гарантованими правами індивіда і суспільним інтересом або правами інших людей [2, с. 41-44]. В основі принципу пропорційності, лежить ідея необхідності застосування законних обмежувальних дій з боку держави та балансу забезпечення прав і свобод фізичної особи.

Принагідно також відзначимо, що символом пропорційності можуть бути терези (відповідають за точність відповідних вимірювань) Феміди, яка зображується з пов'язкою на очах (символом неупередженості) [3, с. 13].

В умовах правової держави заборона надмірного державного втручання у свободу особи розглядається як аксіоматична вимога: держава має право обмежувати права людини тільки тоді, коли це дійсно необхідно, і тільки в такому обсязі, в якому її заходи будуть розмірними до переслідуваної мети. Іншими словами, у цій сфері проголошується та діє принцип пропорційності (розмірності, або адекватності). В основу цього принципу покладена ідея, згідно з якою загальний інтерес, яким керується держава, не може бути таким, що придушує свободу окремої особи [4, с. 166]. З правом держави дій на обмеження прав людини як втручання у її свободу, слід пов'язувати принцип пропорційності.

У контексті розгляду даної проблеми, відзначимо основні критерії принципу пропорційності: - дотримання міжнародних стандартів прав і свобод людини; - реальне та ефективне забезпечення прав і свобод людини; - забезпечення справедливого балансу між вимогами захисту особи та охоронюваними державними та суспільними інтересами.

Складовими компонентами принципу пропорційності, зокрема є: придатність – відповідність та доцільність правових заходів обмеження для досягнення означеної мети; необхідність – як об'єктивний закономірний зв'язок між вибором того правового заходу, який є найбільш мінімальним за результатами негативних наслідків щодо обмеження прав і свобод людини і громадянина; домірність – правовий обмежувальний захід не слід застосовувати, якщо передбачувані у зв'язку із ним негативні наслідки виходять за допустимі межі у порівнянні з очікуваним результатом.

Список використаних джерел:

1. Солоненко О.М. Функціональний аспект принципів права у правозастосовній діяльності / О.М. Солоненко // Юридичний часопис НАВС. 2011. №1. С. 10-16. URL: <http://www.naiu.kiev.ua/chasopis/materials/13>.
2. Селівон М. Критерії обмеження прав людини у практиці конституційного правосуддя // Вісник Конституційного Суду України. 2005. № 3. С. 35–52.
3. Хеффе О. Справедливість: философское введение / пер. с нем. М., 2007. 192 с.
4. Козюбра М. І. Верховенство права – основоположний принцип правової і політичної систем України / М. І. Козюбра // Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. Х. : Право, 2008. Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / За заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. С. 148–173.